

Pěšák z Dukly

(aneb krátká beletrie o životě pana Hajného)

Příběh Václava Hajného, volyňského Čecha a pěšáka z druhé světové války, se bude předávat z generace na generaci. A my bychom vás s jeho příběhem chtěli seznámit.

Václav Hajný se narodil ve Volyni v roce 1927 do rolnické rodiny. Václav měl jednoho bratra a čtyři sestry. Václavův otec bojoval jako legionář v první světové válce a účastnil se bojů u Zborova v roce 1917. Volyně tehdy byla součástí Polska a malý Václav navštěvoval polskou školu. Ve škole měli povolenou jen jednu hodinu češtiny týdně.

Mapa Volyně

Místo narození pana Hajného

V září 1939 bylo Polsko přepadeno a oblast Volyně zabrána Rudou armádou. I přesto volyňští Češi byli a zůstali velkými vlastenci. V tu dobu Václav prožíval první zkušenosti s cizí nadvládou. Jeho rodina neměla dostatek potravin, v obchodech nebylo zboží a zabírali se soukromé podniky.

V roce 1941 obsadila Volyni německá armáda a Václavův bratr byl v roce 1942 odveden na nucené práce do Říše. Téhož roku se v Buzuluku pod vedením generála Svobody se začal formovat náš první československý samostatný polní prapor. V roce 1944 byl zmobilizován celý ročník 1926, mobilizace se tedy Václava přímo netýkala, on však nechtěl zůstat stranou a nastoupil do výcvikového tábora, který byl pod ruským vedením.

V této armádě bylo nejvíce volyňských Čechů. Do tábora si všichni museli nosit vlastní zásoby potravin. Z tábora domů chodil pravidelně devět kilometrů pěšky pro potraviny. V tu dobu byl jeho tatínek nemocný a Václav doma nemohl pomáhat. Zásoby jim vydržely vždy jen na týden a vojáci často spávali ve vybombardované škole.

V táboře vojáci zažívali krutý dril a Rusové jen říkali: „Тяжело в учении – легко в бою!“ („Těžko na cvičišti, lehko na bojišti“). Jednou, když byl Václav doma pro zásoby, přišel pozdě na výcvik a důstojník ho na několik dní nechal zavřít do sklepa. Tehdy se rozhodl utéct z tábora a vydat se do Rovna, kde sídlil velitelský štáb.

V Rovně zažil své první bombardování. Odsud byl převelen do Černovce v Besarábii a poté do výcvikového tábora v Sad Goru, blízko dnešní ukrajinsko-rumunské hranice. Na místě vyfasovali zbraně a anglické uniformy. Václavovi tehdy rotmistr radil, aby z čepice odstříhl zlaté knoflíky, protože se lesknou a Němec by ho mohl střelit do hlavy. Tenkrát takové malé rady člověku dokázaly zachránit život.

Výcvik probíhal pouze několik týdnů a jejich jednotka se stěhovala směrem k frontě. Jednotka často měnila místo, až se nakonec usadila blízko Dukelského průsmyku. I přesto, že byl Václav vycvičen jako pěšák, chtěl sloužit u jednotky řidičů. A tak, když jeho velitel major Tesařík vybíral z nastoupené jednotky muže na řízení nákladních a obrněných vozidel, Václav se odvážil vystoupit a o místo požádat. Nejdřív mu major vyhuboval, že se nestydí, aby staří chlapi lezli do tanků a on by jezdil v autě. Byl to osud nebo náhoda, říkejte tomu, jak chcete, major Václava nakonec vybral a on absolvoval krátký výcvik v řízení nákladního automobilu značky Studebaker.

Řidičský průkaz pana Hajného

Roku 1944 dostali rozkaz přejít na frontu do první linie. Každý z vojáků vyfasoval tři sta nábojů do samopalu a dva granáty. Automobily vojáky odvezly do Vyššího Komárníku,

odkud potom pokračovali pochodem až na stanoviště polního štábu. Tam byli vojáci rozděleni do tří čet.

Při přechodu do první linie, zabloudili, aby Němcům nepadli do pastí, museli za deště přespát v lese. Když konečně dorazili na určenou pozici, kterou byla obranná linie, hájili ji před útoky asi měsíc. Václav zde působil jako spojka mezi pozorovatelnou a minometným stanovištěm. Jejich obranné bunkry, velké díry pokryté dřevem, větvemi nebo trávou, měly jen malý vylézací otvor. Když přšelo, dávali přes bunkr pláštěnku, ale to ve většině případů vůbec nepomáhalo a vojáci se probouzeli mokří.

Četa pana Hajného byla převelena na dobývání vrchu nad silnicí vedoucí z Vyššího Komárníku na Svídník. Četa podnikla na vrch, který byl opevněný německou obrannou linií, celkem sedm útoků, při kterých byli zraněni přátelé pana Hajného. Jeden byl postřelen mezi lopatky a vyděšený Václav ho táhl na zádech na nejbližší ošetřovnu, on však nereagoval, byla jen malá pravděpodobnost, že přežije. Pan Hajný svého přítele poté už nikdy neviděl.

Němečtí vojáci je nadále zasypávali granáty a kulometnou palbou, až se jednotka dala na ústup. Vojáci mysleli jen na to, aby přežili. Podle pana Hajného jim tehdy chybělo více odvahy. Nakonec z osmdesátipěti členů jednotky zůstalo pouze devět vojáků. Mezi nimi i pan Hajný, který nebyl zraněn. Na Dukle celkově padlo asi 2500 vojáků.

Po dobývání vrchu se vrátil zpět k řidičům, kde vozil jídlo pro tankovou brigádu. Cestou přejížděli přes Odru po pontonových mostech a kolem nich vybuchovaly bomby, pan Hajný tyto zážitky popisuje jako horké chvílky. Dělal spolujezdce a byl připravený kdykoliv zastoupit místo řidiče, kdyby to jeden z nich schytl. Často jídlo nosili až k bojujícím jednotkám, které byly schovány v zákopech, a tak bylo velmi obtížné se k nim dostat.

Volný čas na frontě neexistoval a vojáci už byli vysílení. Nikdo v dnešní době neví, jaké to je být odloučen od rodiny na takovou dobu. Přemýšlet jestli se dožijete dalšího dne, jestli někdy uvidíte domov. A proto byli všichni šťastní, když se dozvěděli, že válka končí.

Když přijeli do Prahy, všichni je na Žižkově vítali. Jedna paní si Václava vzala domů a dala mu najíst, nechala ho umýt se a vyspat.

Po válce byl jejich prapor přemístěn do Bruntálu. Tam měli vojáci hlídat vysídlený německý majetek. Toto období bylo pro vojáky klidnější.

V září roku 1945 byl pan Hajný v ruzyňských kasárnách demobilizován. Proto ihned nastoupil do vlaku, který odvážel volyňské Čechy zpět. Z Ruzyně však nemohli jet na Krakov, protože tratě byly příliš poničené. Jeli tedy směrem na Budapešť, a cesta proto trvala o to déle.

Když přijel domů, našel jen chudobu a utrpení. Požádal o povolení vrátit se s rodinou zpět do Československa. Povolení ale nedostali, a tak byl návrat možný až v dubnu 1947 v rámci remigrace.

Cesta byla náročná, aby je na některých stanicích pustili dál, museli uplácet. Většinou jídlem, protože sebou vezli jen to, co bylo nutné. Václavův tatínek při cestě onemocněl a než dojeli do Čech, ve vlaku zemřel.

Na přání maminky se přestěhovali do západních Čech, kde žili jejich příbuzní. Pan Hajný začal pracovat jako skladník potravin a později i jako vedoucí skladu. Po návratu do Československa začal Václav hledat svého bratra. Věděl o něm jen to, že prý snad žije v Čechách a tou dobou pracuje ve fabrice ve Vrchlabí. Vydal se za ním a dodnes vzpomíná na jejich setkání.

Pan Hajný, když mu bylo 24 let

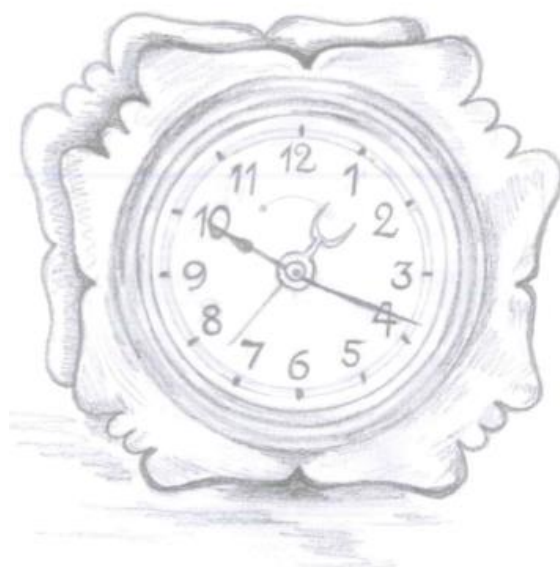
Jednou z mála věcí, kterou si pan Hajný přivezl z války, byly hodiny, které údajně pocházely ze Slezska. Během války se řídil mottem „*Hlavně přežít*“ a myslel na to, že padl do té doby a prostě ji musel žít.

Václav Hajný je také držitelem mnoha vyznamenání a medailí, jednou z nich je Žukova medaile.

Dodnes je pan Hajný vděčný za to, že válku přežil. A my jsme vděční za to, že se s námi podělil o svůj příběh a my ho tak můžeme předat dál.

Jedna z medailí pana Hajného

Hodiny ze Slezska

Literatura a prameny:

- Hlasová nahrávka pana Hajného
- <http://www.pametnaroda.cz/story/hajny-vaclav-1927-725>
- Fotky: osobní fotografie pamětníka, vlastní ilustrace